

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.:

Vår ref.: 20/37533-3

Saksbehandler: Kristine Hartvedt

Dato: 15.10.2020

Svar på Covid-19 oppdrag fra HOD 180 - Vurderinger av tiltaksnivå i skoler og barnehager

Oppsummering

Oppdrag 180

Helse- og omsorgsdepartementet ber om at HelseDirektoratet i samarbeid med Folkehelseinstituttet vurderer om vi nå er i en situasjon der kommuner som over tid ikke har hatt noe smitte selv kan bestemme å gå ned til grønt tiltaksnivå i skoler og barnehager.

HelseDirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Folkehelseinstituttet er enige om at:

Barnehage og skole kan gå til grønt nivå- forutsatt at anbefalte forutsetninger for grønt tiltaksnivå i barnehager og skoler ivaretas.

- Følgende må være på plass før kommunen setter ned tiltaksnivået til grønt for barnehager, barneskoler, ungdomsskoler, videregående skoler eller flere av disse:
- Begynne med barnehage og med skole først
- Fortsette tiltaksnivå på voksnivå. Andre tiltak i kommunen skal opprettholdes
- Kommunen må [ha god testkapasitet og løpende oversikt](#) over antall smittetilfeller. De må ha gode systemer på plass for å kunne vurdere den epidemiologiske situasjonen i kommunen i henhold til råd gitt i [«Håndbok for oppdaging, vurdering og håndtering av covid-19-utbrudd i kommunen»](#). Faktorer som må vurderes er for eksempel om det er nye tilfeller på kort tid, tilfeller med ukjent smittevei, om situasjonen er uoversiktlig, og om det er smitte blant barn og unge.
- Kommunen må ha en plan for å heve tiltaksnivået etter en risikovurdering som nevnt over.
- Barnehager og skoler på grønt nivå må ha en beredskapsplan for rask oppskalering til gult eller rødt tiltaksnivå, og må kunne gå direkte fra grønt til rødt nivå ved behov.

- Barnehager og skoler må kunne bidra til å definere nærkontakter ved en eventuell smittesporing også ved grønt nivå, og Folkehelseinstituttet kan utarbeide råd til kommunehelsetjenesten for hvordan dette er mest hensiktsmessig på grønt tiltaksnivå. Ansatte må også omfattes av en slik oversikt.

Anbefalte kriterier for innføring av grønt tiltaksnivå

- Kommunen må oppfylle forutsetningene over.
- Kommunen må de siste fire ukene ha hatt ingen eller svært få tilfeller*.
- Dersom det er utstrakt kontakt mellom kommunen og andre kommuner (for eksempel kommuner som er i samme bo- og arbeidsregion), må også disse ha hatt lavt smittenivå de siste fire ukene.

* De få tilfellene som har forekommet må i svært liten grad medføre smittefare til barn, for eksempel ved at sykdom oppstår hos personer som allerede er i karantene, blant personer som er smittet utenfor kommunen, eller blant personer fra miljøer som har liten kontakt med lokalsamfunnet, for eksempel fengsel, boligkvarter for gjestearbeidere eller institusjoner.

Planlegging av saksgangen

Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Utdanningsdirektoratet har avholdt fire samarbeidsmøter om oppdraget. Folkehelseinstituttet har utarbeidet et tekstforslag med innspill fra Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet. Helsedirektoratet har i dag gjennomført et avklaringsmøte med FHI og Udir for å sikre at endelig utkast bidrar til forutsigbarhet for utdanningssektoren, og spesielt avklaringer knyttet til spredte smittetilfeller, ref * over.

Oppdrag

Oppdrag nr 180 til Helsedirektoratet om vurdering av tiltaksnivå i skoler og barnehager

I dagens smittevernveiledere for skoler og barnehager anvendes en trafikklysmoell for å tydeligere vise mulige tiltak for ulike smittenivå. Av beredskapshensyn ble det 26. august besluttet at tiltaksnivå gult videreføres for skolene og barnehagene over hele landet. Når smittesituasjonen lokalt tilsier det kan kommunene innføre tiltaksnivå rødt i skolene og barnehagene, men kan ikke velge å gå ned til tiltaksnivå grønt.

Helse- og omsorgsdepartementet ber om at Helsedirektoratet i samarbeid med Folkehelseinstituttet vurderer om vi nå er i en situasjon der kommuner som over tid ikke har hatt noe smitte selv kan bestemme å gå ned til grønt tiltaksnivå i skoler og barnehager.

Frist for oppdraget settes til i dag, torsdag 8. oktober kl. 14. Utsatt til 15. oktober.

Kontaktperson i Helse- og omsorgsdepartementet er Benedicte Mørkved Larsen (Benedicte-Morkved.Larsen@hod.dep.no) eller telefon 22 24 83 74) og Geir Helgeland (Geir.Helgeland@hod.dep.no) eller telefon 22 24 84 33)

Bakgrunn

Smittetall i kommunene er lavt mange steder, se oversikt under, og det er behov for å vurdere om vi nå er i en situasjon der kommuner som over tid ikke har hatt noe smitte selv kan bestemme å gå ned til grønt tiltaksnivå i skoler og barnehager

123 (35 %) kommuner har ikke hatt registrerte smittetilfeller siden start av pandemien

168 (47 %) kommuner har ikke hatt registrerte smittetilfeller siste 28 dager

152 (43%) kommuner har hatt ett eller flere smittetilfeller siste 14 dager

Folkehelseinstituttets vurdering

Hva er grønt tiltaksnivå?

Tiltakene på grønt nivå for skoler og barnehager er skissert slik i veilederne for skoler og barnehager:

- 1) Ingen syke skal møte på skolen eller i barnehagen
- 2) God hygiene og normalt renhold
- 3) Kontaktreduserende tiltak:
  - a. Unngå fysisk kontakt mellom personer (håndhilsning og klemming) (gjelder ikke for de minste barna)
  - b. Vanlig organisering av klasser/grupper og barnehage-/skolehverdag

Den største forskjellen fra gult og rødt nivå omfatter de kontaktreduserende tiltakene. På grønt nivå kan barna /elevene organiseres som normalt; kohorter er ikke påkrevet. De ansatte kan ambulere mellom ulike avdelinger og klasser som normalt, men skal holde 1 meters avstand til hverandre.

Utenfor skolen og barnehagen gjelder fortsatt de generelle, nasjonale smittevern rådene for både barn og voksne. Voksne/ansatte må fortsatt følge de vanlige smitteverntiltakene som gjelder ellers i arbeidslivet og samfunnet. Det betyr å holde 1 meters avstand til andre i alle situasjoner, og ikke ha større samlinger av ansatte eller voksne.

Fordeler med grønt nivå

Kohortorganiseringen på gult og rødt nivå gir mindre fleksibilitet i hverdagen for barnehager og skoler, og gjør det mer ressurskrevende å opprettholde et fullverdig sosialt og pedagogisk tilbud. På grønt nivå vil driften av barnehager og skoler være tilnærmet normal selv om de ansatte fortsatt må holde avstand til hverandre.

I kommuner med lite smitte kan smitteverntiltakene oppleves uforholdsmessig strenge. Dermed kan det være vanskelig å oppnå forståelse og etterlevelse av rådene hos ansatte, barn/elever og foreldre.

Samfunnsøkonomisk er det mindre kostbart med normal drift av skoler og barnehager. I tillegg er det enklere og vil sikre et fullt pedagogisk og sosialt tilbud, og barna kan leke eller på annen måte omgås flere barn både inne og ute. Barnehager og SFO kan da ha full åpningstid.

I tillegg vil ekstrautgifter knyttet til smitteverntiltak være langt lavere enn ved gult nivå.

[Kunnskapen](#) så langt viser at barn i liten grad smitter andre barn i barnehager og skoler. Man ser også i mindre grad smitte fra barn til voksne enn mellom voksne. Tiltak skal stå i forhold til barn og unges rolle i smittespredningen. Derfor bør det vurderes om det er forsvarlig å nedgradere til grønt nivå lokalt for å normalisere barnehage- og skoledeltagelse.

Erfaringer med gult nivå

I kommuner med mer smitte, er det større sannsynlighet for at et barn, en elev eller en ansatt kan bli smittet. Da vil det være en fordel å ha barnehager og skoler på gult nivå for å forhindre større utbrudd og at skoler må heve tiltaksnivået til rødt, eller i unntaksvis stenge.

Folkehelseinstituttet har i tabellen nedenfor samlet tilgjengelig informasjon om meldte/observerte utbrudd i barnehager og skoler. Informasjonen er hentet fra Nasjonalt smittesporingsteam, og er en kombinasjon av rapporterte utbrudd, innmeldinger fra Fylkesembetene til Utdanningsdirektoratet og medieskanning.

I perioden fra 1.juni 2020 til 1.oktober 2020 er det registrert:

	Totalt antall barnehager/skoler med observerte/meldte tilfeller	Antall barnehager/skoler med mer enn 3 tilfeller blant barn/elever	Antall barnehager/skoler med mer enn 5 tilfeller totalt blant barn/elever og ansatte
Barnehager	24	0	0
Barneskoler	36	4	4
Ungdomsskoler	21	3	1
Videregående skoler	15	6	4

Denne oppsummeringen indikerer at det skjer lite smitte blant barn og elever i barnehager og skoler. Dette er i tråd med erfaringer internasjonalt ([ref. oppdatert kunnskapsoppsummering fra Canada](#)). Smitte hos ansatte er vanligere enn smitte hos barn og elever.

Folkehelseinstituttet har også sett på fordeling av totalt antall smittetilfeller i befolkningen i alle norske kommuner:

- 123 (35 %) kommuner har ikke hatt registrerte smittetilfeller siden start av pandemien
- 168 (47 %) kommuner har ikke hatt registrerte smittetilfeller siste 28 dager
- 152 (43%) kommuner har hatt ett eller flere smittetilfeller siste 14 dager

Ulemper med grønt nivå

Dersom et barn, en elev eller en ansatt er smittet og er tilstede i barnehagen / skolen, kan det få større konsekvenser når det er mindre strenge smitteverntiltak.

For det første kan flere bli smittet, selv om smittefaren er liten.

For det andre kan flere måtte settes i karantene ettersom den smittede sannsynligvis vil ha hatt flere nærkontakter. Dersom det er vanskelig å få oversikt over nærkontaktene, kan hele avdelinger, klasser, trinn eller til og med hele barnehager eller skoler måtte stenge.

Folkehelseinstituttets vurdering og anbefaling

Sannsynligheten for smitte ved grønt nivå er liten, men konsekvensene kan være større dersom smittetilfeller oppstår. Den totale risikoen vil imidlertid være lav når sannsynligheten for smitte er liten, og fordelene med å innføre grønt tiltaksnivå vil oppveie eventuelle ulemper.

- Når sannsynligheten for smitte er liten, er fordelene ved normal drift større enn kostnadene et smittetilfelle medfører.
- Smitteverntiltakene vil være uforholdsmessig store når smittenivået er lavt, både samfunnsøkonomisk og også pedagogisk og sosialt. Barn/elever, foresatte og ansatte i barnehager og skoler kan miste motivasjonen til å gjennomføre smitteverntiltakene når smittenivået er lavt over tid.

Vi anbefaler derfor:

For barnehager og barneskoler/SFO vil nedgradering til grønt nivå ha stor betydning for åpningstid og fleksibilitet. Det har betydning at barna kan fri lek og læring uavhengig av kohorter. Fordelene ved nedgradering til grønt tiltaksnivå i en kommune med lite smitte vil kunne oppveie for ulempene organisering på gult tiltaksnivå medfører.

For ungdomsskole og videregående skoler vil smitteverntiltak på grønt nivå kunne ha stor betydning for normal gjennomføring av undervisning der det er stort behov for ulike faglærere og i blandede klasser. Samtidig har denne gruppen elever større risiko for smittespredning enn hos mindre barn, og det kan være grunn til å være mer restriktiv med å organisere ungdomsskoler og særlig videregående skoler på grønt tiltaksnivå inntil man har et større erfaringsgrunnlag, og kravene for å kunne nedgradere bør være strengere for de eldste aldersgruppene sammenlignet med de yngste.

Hvis man skal beslutte en åpning for å la kommuner gå ned til grønt tiltaksnivå, anbefaler Folkehelseinstituttet at man først forsøker grønt tiltaksnivå for barnehager og barneskoler i

kommuner med lite smitte. Når det er høstet erfaring fra dette, kan det vurderes å innføre grønt tiltaksnivå for ungdomsskoler og eventuelt videregående skoler.

Vi foreslår nedenfor hvordan anbefalingen kan gjennomføres i praksis.

Anbefalte forutsetninger for grønt tiltaksnivå i barnehager og skoler

Følgende må være på plass før kommunen setter ned tiltaksnivået til grønt for barnehager, barneskoler, ungdomsskoler, videregående skoler eller flere av disse:

- Kommunen må [ha god testkapasitet og løpende](#) oversikt over antall smittetilfeller. De må ha gode systemer på plass for å kunne vurdere den epidemiologiske situasjonen i kommunen i henhold til råd gitt i [«Håndbok for oppdaging, vurdering og håndtering av covid-19-utbrudd i kommunen»](#). Faktorer som må vurderes er for eksempel om det er nye tilfeller på kort tid, tilfeller med ukjent smittevei, om situasjonen er uoversiktlig, og om det er smitte blant barn og unge.
- Kommunen må ha en plan for å heve tiltaksnivået etter en risikovurdering som nevnt over.
- Barnehager og skoler på grønt nivå må ha en beredskapsplan for rask oppskalering til gult eller rødt tiltaksnivå, og må kunne gå direkte fra grønt til rødt nivå ved behov.
- Barnehager og skoler må kunne bidra til å definere nærkontakter ved en eventuell smittesporing også ved grønt nivå, og Folkehelseinstituttet kan utarbeide råd til kommunehelsetjenesten for hvordan dette er mest hensiktsmessig på grønt tiltaksnivå. Ansatte må også omfattes av en slik oversikt.

Anbefalte kriterier for innføring av grønt tiltaksnivå

- 1) [Kommunen må oppfylle forutsetningene over.](#)
- 2) [Kommunen må de siste fire ukene ha hatt ingen eller svært få tilfeller*.](#)
- 3) [Dersom det er utstrakt kontakt mellom kommunen og andre kommuner \(for eksempel kommuner som er i samme bo- og arbeidsregion\), må også disse ha hatt lavt smittenivå de siste fire ukene.](#)

* De få tilfellene som har forekommet må i svært liten grad medføre smittefare til barn, for eksempel ved at sykdom oppstår hos personer som allerede er i karantene, blant personer som er smittet utenfor kommunen, eller blant personer fra miljøer som har liten kontakt med lokalsamfunnet, for eksempel fengsel, boligkvarter for gjestearbeidere eller institusjoner.

Anbefalt omfang av grønt tiltaksnivå

Innføring av grønt tiltaksnivå kan gjennomføres på ulike måter, geografisk og/eller etter alder:

- Geografisk:
  - I en enkelt kommune

- Sammen med nabokommuner eller alle kommunene i en bo- og arbeidsmarkedsregion
- Alder:
  - For alle barnehager og alle skoletrinn til og med videregående skole
  - Trinnvis oppskalering: Begynne med de yngste barna/elevne, for eksempel kun barnehage, eller barnehage og barneskole. Deretter vurdere for ungdomsskole og videregående skole.

Andre lokale eller nasjonale smitteverntiltak i kommunene bør i utgangspunktet beholdes på samme nivå som før, selv om det gjøres overgang til grønt tiltaksnivå i barnehager og skoler.

Helsedirektoratets vurdering

Helsedirektoratet er enige i vurderingene til Folkehelseinstituttet, og det er avklart med Utdanningsdirektoratet at denne anbefalingen kan bidra til at skoler går til grønt nivå og at det kan opprettholdes over tid. Denne vurderingen bør sees i sammenheng med kommunehelsetjenesten.

Helsedirektoratets konklusjon/anbefaling

Skoler og barnehager kan gå til grønt nivå gitt at forutsetningene som er beskrevet må ligge til grunn. Kommunene må ha planer for å raskt kunne gå opp til gult nivå. Helsedirektoratet mener det er fornuftig å begynne med barnehage og barneskole. Tiltak for voksne på skolen opprettholdes. Smittenivå i kommunen følges, og det må sees i sammenheng med regionene rundt. Vi er omforent med Folkehelseinstituttet og Utdanningsdirektoratet anbefalinger.

Vennlig hilsen

Ellen Margrethe Carlsen e.f.
avdelingsdirektør

Kristine Hartvedt
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no